

Национална кампания
за ранна диагностика
на онкологични
заболявания

МИНИСТЕРСТВО НА
ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

СПРИ и се прегледай!
Твоето здраве е в твоите ръце!

РАК НА ДЕБЕЛОТО И ПРАВОТО ЧЕРВО Как да се предпазим

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001-5.3.02-0001-C0001
„СПРИ и се прегледай”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд
на Европейския съюз.

Инвестира във вашето бъдеще!

Европейски социален фонд

СЪДЪРЖАНИЕ

КОЛКО ЧЕСТО СЕ СРЕЩА РАКЪТ НА ДЕБЕЛОТО И ПРАВОТО ЧЕРВО?

950 000 жени и мъже годишно заболяват по

2010¹ г.

2 555
мъже

4 488
случая на
заболели

1 933
жени

1 400
мъже

1 055
жени

2 455
смъртни
случая

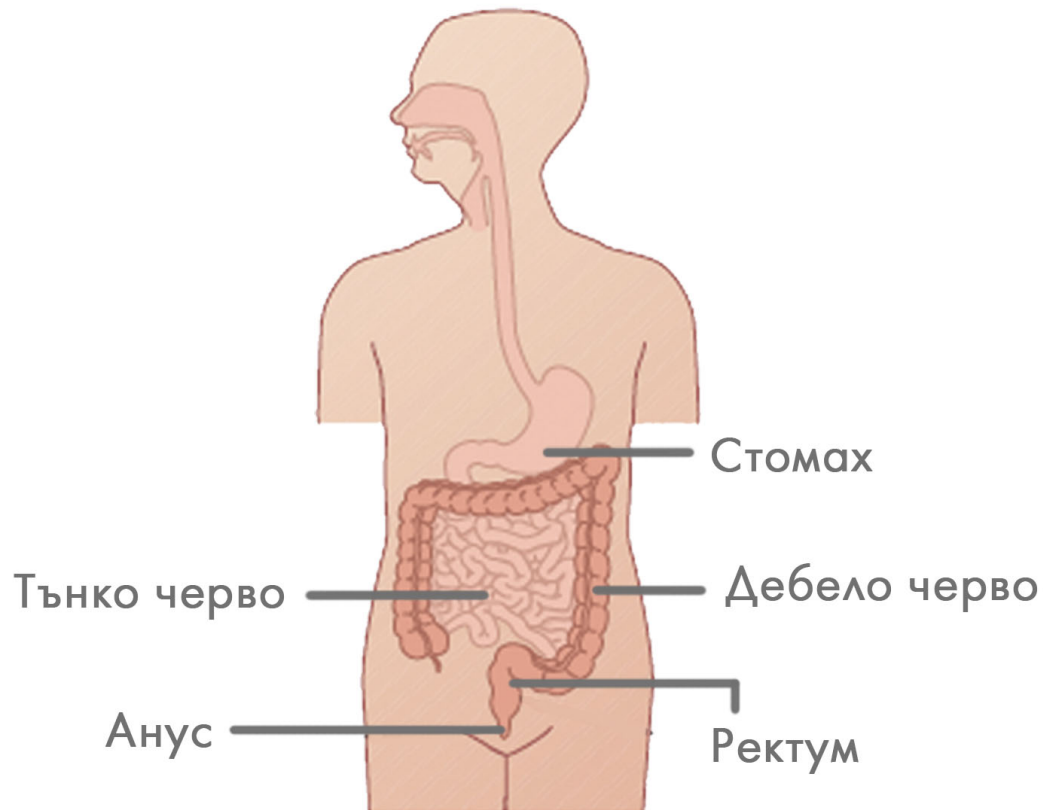
Броят на случаите на заболяване от рак на дебелото и правото черво в България нараства през годините.

1981

2010

¹Данните за 2010 г. са най-скорошната статистика, официално публикувана от Национален Раков Регистър през 2012 г.

ЩО Е ТО РАК НА ДЕБЕЛОТО И ПРАВОТО ЧЕРВО?

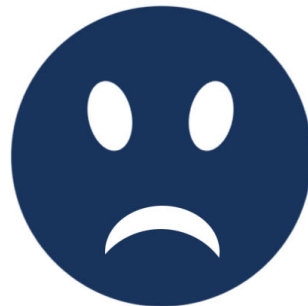

Стените на тънкото и дебелото черво са покрити с клетки, които се възобновяват постоянно. Понякога тези клетки растат прекалено бързо, при което се образуват клетъчни натрупвания, познати като полипи. Полипите не са рак, но те могат да претърпяват промени в продължение на години, докато се превърнат в злокачествени образувания. За рак или злокачествен тумор говорим, когато раковите клетки имат способността да растат неконтролируемо, да прорастват в съседните тъкани и да се разпространяват, като по този начин засягат и други органи.

ЗАЩО СЕ ПРАВИ СКРИНИНГ?

ЗДРАВ

БОЛЕН

Скринингът за рак на дебелото и правото черво има за цел да открие изменения при здрави хора, при които няма никакви симптоми, преди тези изменения да са се превърнали в същински рак. Вероятността от успешно лечение на предраковите състояния е значително по-голяма. След като ракът веднъж се е развил, лечението на заболяването става много по-трудно и по-малко успешно, освен ако чрез скрининг то не е диагностицирано в ранен стадий.

Скринингът може да открие аденоматозни полипи, наречени още аденоми, които представляват предракови образувания и са около 2/3 от всички полипи.

Организираните скринингови прегледи са доказали своята ефективност в повечето напреднали страни.

НА КОГО СЕ ПРАВИ СКРИНИНГОВ ПРЕГЛЕД?

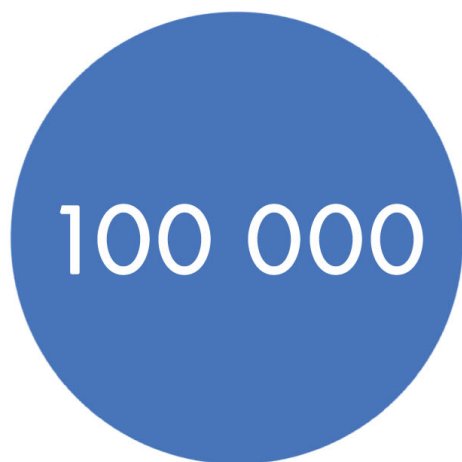

Скринингът за рак на дебелото и правото черво се прави веднъж годишно. След два прегледа, при които не са били забелязани изменения, проследяването трябва да продължи веднъж на три години.

Скринингът за рак на дебелото и правото черво осигурява най-добра защита, ако се прави редовно.

В ИЗПЪЛНЕНИЕ

на проект „СПРИ и се прегледай“ (Национална кампания по ранна диагностика на онкологични заболявания) до края на 2013 г. покана от Министерство на здравеопазването по куриер ще получат

души.

Скрининговите прегледи са безплатни. Мъжете и жените, които трябва да бъдат изследвани, ще получат покана за явяване на преглед.

Първите покани следва да бъдат изпратени до края на м. юни 2013 г. Ако не получите покана за участие в първия етап на програмата, то Вие може да бъдете поканени в един от следващите етапи.

КАКВО ДА НАПРАВЯ?

Ако получите покана за скринингов преглед за рак на дебелото и правото черво, Вие трябва да се явите в избрано от Вас регистрирано лечебно заведение в срок до

от датата на Вашата покана. След изтичането на този срок Вашият уникален номер, ясно обозначен на поканата Ви, няма да бъде валиден и Вие няма да имате право на безплатен преглед.

Информация за регистрираните лечебни заведения можете да намерите в поканата си, на интернет адрес

www.nsr.mh.government.bg

или ако се обадите във Вашата регионална здравна инспекция.

Ако сте отсъствали от дома си и куриерът не е успял да Ви връчи лично поканата, то на вратата Ви ще бъде поставен стикер с информация за обратна връзка. Следва да се обадите на посочения телефон, за да получите покана за безплатен преглед.

ИМАТЕ ПРАТКА
ОТ МИНИСТЕРСТВОТО
НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО -
БЕЗПЛАТЕН ПРЕГЛЕД
тел.

КАКВО ПРЕДСТАВЛЯВА СКРИНИНГОВИЯТ ПРЕГЛЕД?

Скринингът за рак на дебелото и правото черво се прави чрез фекален тест за окултна (скрита) кръв. Целта му е да провери дали в изпражненията има кръв, която при други обстоятелства остава незабелязана. Наличието на окултна кръв е един от симптомите на заболяването и дава възможност да бъде открит рак, ранен рак или предшественик на раковото образуване – полип.

Наличието
на кръв в
изпражненията
не означава, че имате
рак. То показва
необходимостта от
уточняващи
изследвания.

За разлика от други изследвания, тестът за скрита кръв в изпражненията се провежда в комфорта на Вашия собствен дом. След като сте получили покана за скринингов преглед и се явите в избраното от Вас регистрирано лечебно заведение, подробна информация за цялата процедура, както и необходимите материали за провеждане на изследването, ще Ви бъдат предоставени безплатно от избрания от Вас специалист.

Трите основни неща, които трябва да направите, са:

Да спазвате специфичен хранителен режим в продължение на 2 дни преди вземането на проба за изследване.

Да занесете пробата на избрания от Вас специалист, който ще я изпрати за изследване в лаборатория.

Да вземете проба за изследване в домашни условия - след 2 дни на хранителен режим поставете част от изпражненията си в специален контейнер, който ще Ви бъде предоставен от избрания от Вас специалист.

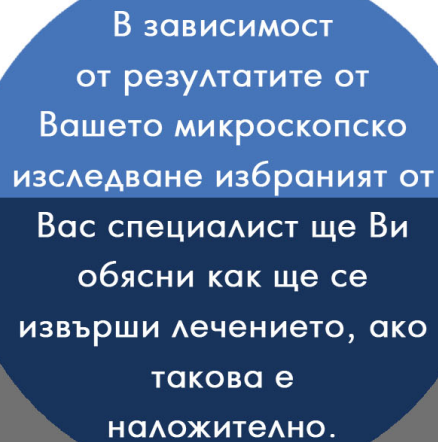
Информация за Вашия резултат ще получите при избрания от Вас специалист или на страницата на Националния скринингов регистър (www.nsr.mh.government.bg), като използвате Вашия уникален пациентски номер, който можете да откриете на поканата си за преглед. Резултатът Ви ще представлява проба за наличие или липса на кръв в изпражненията и документ с обяснение на резултата, подписан от лекар.

Симптомите остават незабележими. Не чакайте да се появят!

АКО ИМА КРЪВ?

Фекалният тест за окултна кръв е първата стъпка в рамките на скрининговата програма с цел ранно откриване на предракови състояния и рак. Въпреки това той може да се използва и като един от методите, насочващи към наличие на заболяване в по-късен етап, когато симптомите на рака на дебелото и правото черво са вече налице.

В зависимост от наличието на кръв избраният от Вас специалист може да препоръча и ендоскопско изследване. Процедурата се състои в оглеждане на дебелото черво и ректума с помощта на специална апаратура. При намирането на източник на кървене се взема материал за микроскопско изследване.

В зависимост
от резултатите от
Вашето микроскопско
изследване избраният от
Вас специалист ще Ви
обясни как ще се
извърши лечението, ако
такова е
наложително.

КОЛКО Е СИГУРЕН СКРИНИНГЪТ?

Практиката на провеждане на организирани скринингови прегледи за рак на дебелото и правото черво е установила, че скринингът намалява риска от смъртен случай при заболяване.

Като всички скринингови тестове, фекалният тест за окултна кръв не е 100% надежден, съществува вероятност наличието на полипи и/или ракът на дебелото и правото черво да бъдат пропуснати при изследването, ако към момента на скрининга те не са прокървили. Ракът може да започне да се развива и в периода между скрининговите прегледи. Поради това е от голямо значение да можете да разпознаете симптомите на рака на дебелото и правото черво, ако такива се появят между прегледите.

Във Великобритания например всяка гредовният скрининг намалява риска от смърт при

² „Скрининг за рак на дебелото и правото черво чрез провеждане на тестове за скрита кръв”, Cochrane Database of Systematic Reviews, 2006.

КАКВИ СА ПРИЧИНИТЕ ЗА РАКА НА ДЕБЕЛОТО И ПРАВОТО ЧЕРВО?

Диета, богата на мазнини и белтъци, и недостатъчен прием на плодове, зеленчуци, фибри. Източниците на мазнини спомагат за образуването на токсични вещества, докато липсата на фибри забавя преминаването на тези вещества през дебелото черво. Контактът на токсините с клетките, покриващи дебелото черво, се удължава, като по този начин повишава риска от формиране на злокачествени образувания.

Диабет

Употреба на алкохол

Фамилна обремененост

Наличие на някои генетични заболявания (напр. фамилна аденоматозна полипоза)

Затлъстяване

Някои заболявания на дебелото черво с давност над 15-20 години – например болест на Крон и хеморагичен улцерозен колит

Тютюнопушене

Застоял начин на живот

Наличие на полип/полипи на дебелото черво

СИМПТОМИ

За съжаление, симптомите при рак на дебелото и правото черво, както при повечето ракови заболявания, не са специфични.

Най-честите оплаквания, които могат да са свързани с рака на дебелото и правото черво, са:

Чревен
дискомфорт

Разстройство

Анемия

Болки в
определени зони
на корема

Запек

Наличие
на кръв в
изпражненията

Подуване на
корема

ПРОЕКТЪТ „СПРИ и се прегледай“

Проектът “СПРИ и се прегледай” се реализира с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси 2007-2013”, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Общата цел на проекта е подобряване трудоспособността, повишаване продължителността на активния трудов живот на населението и поддържане на здрава работна сила, оптимизиране на здравните и социални разходи чрез увеличаване на относителния дял на откритите и насочени за лечение случаи в предклиничен и ранен стадий на заболяванията от рак на маточната шийка и млечната жлеза при жените и рак на дебелото и правото черво при двата пола.

Конкретните дейности по проекта са насочени към изграждането на Национален скринингов регистър, който ще бъде база за провеждането на безплатни скринингови прегледи за ранното откриване на трите вида рак на национално ниво.

Към настоящия момент проектът е в етап на финализиране на информационната система, необходима за изграждането на регистъра. Предстои до края на годината 400 000 българи да бъдат поканени за участие в скринингови прегледи.

Настоящият документ е изготвен с финансовата помощ на Европейския социален фонд на Европейския съюз. Министерство на здравеопазването носи цялата отговорност за съдържанието на настоящия документ и той при никакви обстоятелства не може да се приеме като официална позиция на Европейския съюз или Агенцията за социално подпомагане.

СПРИ и се прегледай!
Твоето здраве е в твоите ръце!

Повече информация за проекта можете да намерите на:

www.nsr.mh.government.bg
www.facebook.com/spriisepregledai